

Årsrapport frå Dei nasjonale forskningsetiske komiteane 2022

Innhold

I. Leirrapport	3
II. Kort om Dei nasjonale forskningsetiske komiteane.....	4
III. Årets aktivitetar og resultat	5
Oversikt over mål- og resultatstyring for FEK	5
Mål 1: Forskarar og forskingsinstitusjonar fremjar etisk god og ansvarleg forskning	6
Case 1: Rettleiing for arbeidet med forskningsetikk ved institusjonane	12
Case 2: Opplæringsressursar.....	12
Mål 2: Andre aktørar tek omsyn til forskningsetikk i sitt arbeid.....	14
Case: Arbeid knytt til akademisk fridom, forskingsintegritet og tryggleik.....	16
Mål 3: Samfunnet har tillit til forskning	17
Nettsidene.....	17
Magasinet Forskningsetikk	18
Opne møte	19
Case: Omsetjing av artiklar til engelsk	19
IV Styring og kontroll i FEK	21
Risikovurderingar	21
Berekraftmåla til FN	21
Motverke arbeidslivskriminalitet	21
Effektivisere konsulentbruken	21
Lærlingar	22
Samfunnstryggleik og beredskap (SOB) og tryggleik etter tryggleiksløva	22
Informasjonstryggleik og personvern	22
Helse, miljø- og tryggleiksarbeid.....	22
Handsaming av covid -19-pandemien	23
Likestilling og mangfald.....	23
V. Vurdering av framtidsutsikter.....	26
VI. Årsrekneskap	28
Stadfesting	28
Oppdatert rapporteringspakke per 31.12.2022 for bruttobudsjetterte verksemdar som fører rekneskaper etter kontantprinsippet.....	28
Rettleiing til utfylling	29
Vedlegg	30

I. Leiarrapport

Dei nasjonale forskningsetiske komiteane (FEK) gir her ein rapport om oppnådde mål og verkemiddel for verksemda i 2022. Vi gjer i tillegg greie for eventuelle avvik frå tildelingsbrevet for 2022.

Den samla vurderinga er at dei tildelte måla er oppnådde med gode resultat. Det er ei prioritert oppgåve for FEK å støtta forskarar og forskingsinstitusjonar i arbeidet med å sikra at forskinga i Noreg skjer i samsvar med anerkjende forskningsetiske normer. *Lov om organisering av forskningsetisk arbeid* (forskningsetikklova) fastset rammer for arbeidet med forskningsetikk i Noreg og klargjer ansvaret til forskingsinstitusjonane. Riksrevisjonens etterkontroll av forskningsetikklova (2021), viser at det framleis står att arbeid på institusjonane med å oppfylle dei lovpålagde krava. Gjennom året har FEK jobba systematisk med å støtta arbeidet til institusjonane, ved å vidareutvikla opplæringsressursar, og ved å utvikla ein rettleiar som skal vera ein ressurs i behandlinga av saker om ureielegheit og forskningsetiske saker. Det er viktig for FEK å ha ein tett dialog med institusjonane i dette arbeidet, og dessutan sentrale aktørar, som FFA og UHR. I rapporteringa under mål 1 blir det utdjupa korleis FEK har jobba med å leggja til rette for at forskarar og forskingsinstitusjonar fremjar etisk god og ansvarleg forskning.

Visjonen til FEK er: *Me løftar forskningsetikken*. FEK arbeider breitt med forskningsetikk, og bidreg til å synleggjera og bevisstgjera om forskningsetiske normer. FEK er også opptekne av ei positiv ansvarleggjering av andre aktørar i forskningssystemet, og av å framheva forskningsetikk som ein føresetnad for kvalitet og tillit. Dette blir reflektert i tiltaka våre også i 2022, og er utdjupa under rapporteringa av mål 2 og 3.

Ei anna prioritert oppgåve i 2022 har vore å styrkja samarbeidd mellom komitear og utval og sekretariatet. I 2022 fekk me mange nye medlemmer i komiteane og utvala, og ein stor del av Årskonferansen var vigd opplæring av nye medlemmer. Eit viktig grep for å styrkja samarbeidet er at komitear og utval vel seg ut nokre fagleg prioriterte tema me jobbar saman om. I 2022 var temaa *akademisk fridom og publiseringsetikk*. Samarbeidsutvalet (SU), som er ein møteplass for komité- og utvalsleiarar, sekretariatsleiarar, direktør og seniorrådgivar innan HR og økonomi, har hatt to møte. FEK har òg lagt til rette for at komitear og utval har gitt felles høyringsinnspel i fleire sentrale høyringar.

Helene Ingierd
Direktør, De nasjonale forskningsetiske komiteene,
Oslo, 15. mars 2023

II. Kort om Dei nasjonale forskningsetiske komiteane

FEK skal bidra til at all forskning i Noreg skjer i samsvar med anerkjende forskningsetiske normer. Komiteane blei oppretta i 1990. Sidan 2013 har FEK vore eit forvaltingsorgan underlagt Kunnskapsdepartementet. Komiteane og utvala er fagleg uavhengige. FEK omfattar følgjande komitear og utval med eit felles sekretariat:

- Den nasjonale forskningsetiske komiteen for medisin og helsefag (NEM)
- Den nasjonale forskningsetiske komiteen for naturvitskap og teknologi (NENT)
- Den nasjonale forskningsetiske komiteen for samfunnsvitskap og humaniora (NESH)
- Nasjonalt utval for gransking av ureieleg forskning (Granskingsutvalet)
- Nasjonalt utval for vurdering av forskning på menneskelege leivningar (Skjelettutvalet), som er eit underutval av NESH, NENT og NEM.

FEK held til i Kongens gate 14 i Oslo sentrum og deler lokale med Teknologirådet. I 2022 var talet på årsverk 9,88.

Samla tildeling i 2022 var 21.052.000,-

Utnyttingsgrada av tildeling: 93%

Driftsutgifter (inkludert løn): 19.590.893,-

Lønsdel av driftsutgifter: 68,44%

Lønskostnad per årsverk: 904.357,-

Sekretariatet vart i 2022 leia av Helene Ingjerd.

III. Årets aktiviteter og resultat

Aktivitetane i 2022 har vore baserte på mål og styringsparametrar gitt gjennom tildelingsbrevet og FEK si strategi. Komitear og utval, og dessutan sekretariatet i FEK har utarbeidd eigne aktivitetsplanar. Den pågåande pandemien sette sitt preg på aktivitetane også i 2022, men planlagde møte vart likevel i hovudsak gjennomført, med enkelte tilpassingar.

Det er leiars overordna vurdering at FEK i vesentleg grad oppfyller dei måla som er sette for verksemda. Risikovurderinga for måloppnåing er lagt til grunn for prioritering av tiltaka som er gjorde, med vekt på den løpande saksbehandlinga til komitear og utval, oppdatering av opplæringsressursar og rettleiing til forskingsinstitusjonane. Den økonomiske ressursbruken er innanfor løyvinga som er gitt gjennom tildelingsbrevet. FEK har hatt eit underforbruk på om lag 2 mill. kroner i 2022. Dette kjem av lågare utgifter til SPK enn budsjettert, underbemanning i sekretariatet store deler av året og derav lågare lønskostnader, og dessutan lågare reisekostnader enn forventa pga. pandemien.

Oversikt over mål- og resultatstyring for FEK

KD har fastsett følgjande samfunns mål for FEK:

Etisk god og ansvarleg forskning

Følgjande mål er fastsette på brukarnivå:

1. Forskarar og forskingsinstitusjonar fremjar etisk god og ansvarleg forskning
2. Andre aktørar tek omsyn til forskningsetikk i arbeidet sitt
3. Samfunnet har tillit til forskning

I tildelingsbrevet for 2022 er det angitt at det første målet skal ha særleg prioritet.

Gjennom MRS-arbeidet har vi utvikla følgjande mål for produkt og tenester:

- Fagleg gode retningslinjer og ressursar
- Profesjonell rådgiving og rettleiing
- Godt grunngitte fråsegner og vedtak
- Relevante møteplassar for erfaringsutveksling og debatt

FEK har i tillegg eit internt mål om å vidareutvikle eit kompetent og effektivt sekretariat, jamfør strategien for FEK 2021-2025.

Kunnskapsdepartementet har dessutan lista opp følgjande to styringsparametrar:

1. Forskingsetiske retningslinjer skal til kvar tid vere gode verktøy for å fremje god og ansvarleg forskning.
2. FEK blir oppfatta som ein ressurs for forskingsinstitusjonane i arbeidet som desse gjer med å fremje god og ansvarleg forskning.

I tillegg blir FEK bedne om å rapportere om sakshandsamingstida for klagesaker i NEM. Granskingsutvalet blir bede om å vurderer om det er behov for endringar i rettleiar for innrapporteringane til institusjonane.

Rapporteringa følgjer tildelingsbrevet.

Mål 1: Forskarar og forskingsinstitusjonar fremjar etisk god og ansvarleg forskning

Då tildelingsbrevet uttrykkjer at dette målet skal ha særleg prioritet, har FEK retta hovudinnsatsen sin mot dette målet.

I Dokument 1 (2021-2022), peikar Riksrevisjonen på at dei statlege universiteta og høgskulane ikkje har etablert system som legg til rette for at alle tilsette som arbeider med forskning, får tilstrekkeleg opplæring. Riksrevisjonen fastslår vidare at det kan vera ulike oppfatningar av kva som er nødvendig opplæring og god forskningsetikk. Institusjonane har heller ikkje gode nok system for å sikra at moglege brot på anerkjende forskningsetiske normer blir oppdaga, behandla og rapporterte.

Mål 1: Forskarar og forskingsinstitusjonar fremjar etisk god og ansvarleg forskning

Då tildelingsbrevet uttrykkjer at dette målet skal ha særleg prioritet, har FEK retta hovudinnsatsen sin mot dette målet.

I Dokument 1 (2021-2022), peikar Riksrevisjonen på at dei statlege universiteta og høgskulane ikkje har etablert system som legg til rette for at alle tilsette som arbeider med forskning, får tilstrekkeleg opplæring. Riksrevisjonen fastslår vidare at det kan vera ulike oppfatningar av kva som er nødvendig opplæring og god forskningsetikk. Institusjonane har heller ikkje gode nok system for å sikra at moglege brot på anerkjende forskningsetiske normer blir oppdaga, behandla og rapporterte.

Fagleg gode retningslinjer og ressursar

Riksrevisjonens rapport gir viktig informasjon om status for arbeidet med forskningsetikk i Noreg i UH-sektoren. For FEK er det viktig å stadig ha ein tett dialog med forskingsinstitusjonane, inkludert forskingsinstitutta, om beste praksisar for opplæring og handtering av saker. Me erfarer at etterlevinga av *Lov om organisering av forskningsetisk arbeid* (forskningsetikklova) krev ekstra rettleiing, og har sett i gang **arbeidet med fleire ressursar** som svarer på dei to hovudutfordringane Riksrevisjonens etterkontroll påpeikar.

For det første, FEK er godt i gang med arbeidet rundt ulike opplæringsressursar. Me oppdaterer artiklar og case på *Forskningsetisk bibliotek*, som tilbyr ressursar om forskningsetiske tema som bør inngå i undervisning og opplæring. Dette er ressursar som er mykje brukte, og det er vårt viktigaste produkt som blir tilbode til opplæring og undervisning i forskningsetikk (utdjupa i case 2 under). Me har òg gått i gang med ein ressurs for forskingsinstitusjonane (ferdig våren 2023), som, basert på forskingslitteraturen, samanfattar tilrådingar når det gjeld korleis opplæringa i forskningsetikk bør gjennomførast.

For det andre, har FEK arbeidd med ein rettleiar som skal hjelpa institusjonane i handsaminga av saker knytte til ureieleg forskning og andre forskningsetiske saker (dette blir utdjupa under case 1). På bakgrunn av dialog og innspel frå institusjonane og rapporten frå Riksrevisjonen, meiner me at dette vil vera viktige ressursar for at forskarar og forskingsinstitusjonane skal kunna fremja etisk god og ansvarleg forskning.

Granskingsutvalet har vurdert om det bør gjerast endringar i rettleiaren frå utvalet til forskingsinstitusjonane om rapportering av saker om moglege brot på anerkjende forskningsetiske normer. Utvalet innhenta i 2022 innspel om endringsbehov frå forskingsinstitusjonane. På bakgrunn av innspela og dessutan utvalet sine eigne vurderingar, konkluderte utvalet på det siste møtet i år med at det er behov for å gjera enkelte justeringar i rettleiaren og at utvalet i løpet av 2023 vil gjennomføra desse justeringane. Konklusjonen vart rapportert til Kunnskapsdepartementet i desember 2022. Det er oppretta ei arbeidsgruppe som vil jobba fram justeringsforslaga, og utvalet vil rapportera til Kunnskapsdepartementet når arbeidet er gjennomført.

Retningslinjer og rettleiarar formulerer anerkjende forskningsetiske normer og definerer dermed kva som er god forskningsetikk. Dei dannar grunnlaget for det som bør vere opplæringa i forskningsetikk, og utgjer rammeverket for dei forskningsetiske vurderingane relevante aktørar har eit ansvar for å gjera i heile forskingsprosessen – frå planlegging og gjennomføring til publisering og formidling. Slik utgjer dei også ein grunnleggjande føresetnad for at forskinga som blir gjennomført er etisk god og ansvarleg. Arbeidet med å utvikla og revidera retningslinjer og rettleiarar legg rammene for resten av arbeide retta mot forskarar og forskingsinstitusjonar, og er derfor høgt prioriterte. NENT har arbeidd med revisjon av *Forskningsetiske retningslinjer for naturvitskap og teknologi* (NENT 2016). NESH har gjort ferdig den engelske omsetjinga av nyleg reviderte *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitskap og humaniora* (NESH 2021). NEM har arbeidd med å revidera *Retningslinjer for genetiske undersøkelser av mennesker i medisinsk og helsefagleg forskning*. Det er forventa at denne vil bli ferdig før sommaren 2023. NEM vil i løpet av 2023 gjennomføra ei evaluering av helseforskningslova. Førebuing til dette arbeidet vart påbyrja i 2022, med ein workshop for NEM, og gruppeoppgåver og diskusjonar for medlemmer i REK/NEM på Storfellesmøtet. Skjelettutvalet har gjort ferdig revisjon av *Forskningsetisk veileder for forskning på menneskelige levninger* (2022). Revidert rettleiar vart òg omsett til engelsk. I revisjonsarbeidet la utvalet særleg vekt på forskningsetikk som grunnlag for god forskning på menneskelege leivningar og korleis moment som forskningsetikklova, open forskning, stordata og auka søkjelys på repatriering og visuell formidling av menneskelege leivningar påverkar forskingsfeltet.

I samarbeid med UiO har FEK også utvikla ein teiknefilm som skal læra barn om rettane deira ved deltaking i forskning. Filmen vart ferdig hausten 2022 og publisert i oktober. FEK reknar dette som eit viktig produkt for å nå ut til fleire grupper, inkludert moglege deltakarar i forskning.

Profesjonell rådgiving og rettleiing

FEK har vidare arbeid for å oppfylle mål 1 gjennom profesjonell rådgiving og rettleiing. Kontakten med forskingsinstitusjonane er høgt prioritert. Sekretariatet og alle komitear og utval er i jamleg kontakt med forskarar, forskingsinstitusjonar og andre aktørar, gjennom foredrag, telefon og e-post. Også i 2022 heldt tilsette ei rekkje foredrag og forelesingar, dei aller fleste på forskingsinstitusjonane. Slik verksemd er viktig for å halda oppe god kontakt med institusjonane og gjera ressursane våre kjent. I 2022 handla mange av foredraga om akademisk fridom og tryggleik. Direktør innleidde om dette og deltok i panelsamtale på UHRs årskonferanse. Temaet vart også dekt i innlegg for Departementas forskingsutval, og på seminar arrangert av Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse (HK-dir.) og Forskningsrådet, og dessutan på Ledersamling ved Universitet i Agder.

Komitear og utval legg også årleg minst eitt møte til ein institusjon, for å sikra dialog om relevante forskningsetiske utfordringar.

Godt grunngitte fråsegner og vedtak

FEK har dernest arbeid for å oppfylle mål 1 gjennom **godt grunngitte fråsegner og vedtak**. Profesjonell rådgiving og rettleiing munnar i enkelte tilfelle ut i rådgivande fråsegner. Komité- og utvalsmøte er sentrale møteplassar for å utvikla velgrunna fråsegner og vedtak, og ressursbruken i FEK for å leggja til rette for desse møta er mykje. Komitear og utval opprettar også eigne arbeidsgrupper ved behov. Alle fråsegner og vedtak blir lagt ut på forskningsetikk.no.

Vedtak frå NEM blir lagt i ein tilgjengeleg [digital database](#) der forskarar kan bli kjent med forskningsetisk praksis. Gjennomsnittleg sakshandsamingstid frå ei sak er ferdig handsama hos NEM i møte og til eit vedtak er sendt til klagar, er no på over tre månader. På grunn av den lange sakshandsamingstida har søkjarar fått høve til å få munnleg beskjed om avgjerda. Skriftleg vedtak har vorte sende ut i ettertid. Den lange sakshandsamingstida kan forklarast med bemanningssituasjonen i FEK.

FEK har gjennom fleire år sett ein tendens til at fleire av sakene komitear og utval får er meir komplekse enn før. Dels handlar det om at fleire aktørar har vore involverte i forkant av prosjektet, til dømes utval for reielegheit ved forskingsinstitusjonane eller SIKT. Sakene er òg meir komplekse i den forstand at fleire aktørar er involverte i sjølve forskinga, gjennom oppdragsforskning, samarbeidsprosjekt og brukarmedverknad.

I 2022 har FEK i fellesskap arbeid fram [fleire felles høyringsfråsegner](#). Generelt har det vore viktig for FEK å løfta fram dei relevante forskningsetiske normene, og å halda fast på betydninga av å fastsetja gode rammevilkår og avtaler for å sikra etterlevinga av forskningsetiske normer. FEK erfarer at innspela våre har hatt gjennomslag. Her følgjer ei kort oppsummering:

Innspel til Revisjon av Statens standardavtale for forsknings- og utgreiingsoppdrag

FEK poengterte at forskingsavtalen (SSA-F) utgjer eit godt rammeverk for uavhengig oppdragsforskning, som også kan vera retningsgivande for liknande kontaktar hos andre aktørar i

forskinga. Avgrensinga mot andre typar oppdrag i form av ein konsulentavtale (SSA-K) kan òg vera formålstenleg for andre aktørar i forskingssystemet. Avtalane er viktige for å gjera tydeleg gjensidige rettar og pliktar, mellom anna for å sikra forskningsetikken.

Innspel til høyring om finansiering av universitet og høgskular

FEK peika på at ein publiseringsindikator isolert sett kan ha både positive og negative forskningsetiske konsekvensar, avhengig av bruk og implementering i praksis. Det er derfor avgjerande med ein forsvarleg bruk av indikatorar i styring og finansiering av universitet og høgskular, slik det også er framheva internasjonalt mellom anna i The San Fransisco Declaration on Research Assessment (DORA 2012) og The Leiden Manifesta for Research Metrics (Leidenmanifestet 2015).

FEK meinte det er viktig at formidling blir løfta fram som ei viktig oppgåve, men er skeptisk til å innføra ein ny formidlingsindikator i finansieringssystemet, og vil heller oppmoda til at formidling blir eit sentralt element i utviklingsavtalane. FEK meiner dessuten at Kunnskapsdepartementet i styringsdialogen sin med Forskingsrådet og andre offentlege instansar som finansierer forskning, bør vektleggja deira ansvar for å fremja forskningsetikk.

Innspel til eksportkontrollforskrifta

FEK understreka dei store implikasjonane forslaget har for akademisk fridom og forskningsetikk, og behovet for ei nærare utgreiing av konsekvensane. FEK peika òg på behovet for meir presise definisjonar rundt kva slags kunnskapsoverføring som skal underleggjast spesiell kontroll, og oppmoda til proporsjonalitet i dei vurderingane som blir gjorde. Anerkjennning av autonomien til forskingsinstitusjonane, talar for at forskingsmiljøa framleis bør ta mange av avgjerdene om kunnskapsoverføring sjølv. Samtidig bør det utarbeidast gode støtteapparat så vurderingane kan takast på best mogleg opplyst grunnlag, meinte FEK.

Innspel til NOU 2022: Akademisk yringsfridom

FEK var positive til mange av forslaga til endring i universitets- og høgskulelova (uh-lova), spesielt framhevinga av sambandet mellom forskningsetikk og akademisk fridom: «Forskningsetikken kan også sies å vera en forutsetning for akademisk fridom, ved at forskningsetikken uttrykker plikter som muliggjør den akademiske friheten.» (NOU 2022: 2, 6.3.3) Elles var FEK opptekne av at vernet av innhaldet i formidling må vareta ei brei forståing av formidling. FEK meinte det er nødvendig med ei breiare drøfting av akademisk fridom, til dømes i ein ny langtidsplan for forskning. FEK vektla at det er formålstenleg å skilja mellom vitskapleg fridom, akademisk fridom og yringsfridom. Spørsmålet om grunnlovfesting bør greiast ut nærare, meinte FEK. FEK understreka vidare at ei positiv ansvarleggjering av andre aktørar i forskingssystemet er avgjerande for å sikra tillit og tillitsverdighet i forskning.

Innspel til revisjon av All European Academies (ALLEA) Code of Conduct for Research Integrity

FEK fekk ein invitasjon, via ENRIO (European Network of Research Integrity Offices), der FEK er medlem, til å gi innspel til ein revidert versjon av desse retningslinene. ALLEA er ei samanslutning av europeiske vitskapsakademi etablert i 1994, og dokumentet vart gitt ut første gong i 2011. Retningslinene er ein viktig ressurs for arbeidet med forskingsintegritet i Europa,

og dei er tilrettelagde på norsk av FEK på oppdrag frå KD.

FEK påpeika mellom anna at forskingsintegritet og etikk er dei sentrale omgrepa i dokumentet, men dei er ikkje definerte eller forklarte. FEK meinte det er viktig å presisera at forskingsintegritet føreset eit omgrep om forskningsetikk, og dermed ei kollektiv forplikting i forskingsmiljøet til å halda fast på bestemte verdier og prinsipp.

Relevante møteplassar for erfaringsutveksling og debatt

I 2022 har FEK også arbeidd med å føra vidare **relevante møteplassar for erfaringsutveksling og debatt**. Dette er viktige arenaer både for at vi kan tilby fagleg påfyll til relevante aktørar, men òg for at vi i FEK kan få innspel til arbeidet vårt.

Forutan komité- og utvalsmøte, har me internt hatt to møte i **Samarbeidsutvalet (SU)**. Dette er ein svært viktig møteplass for å diskutera felles utfordringar og arbeid på tvers av komitear, utval og sekretariat, der leiarane for komitear og utval, sekretariatsleiarane, seniorrådgivar HR og økonomi og direktør deltek. Skjeringspunkt mellom forskningsetiske saker og saker om ureieleg forskning og ulike aktørars ansvar for forskningsetikk var viktige tema i 2022. SU reviderte prosedyre for felles utsegner frå FEK, for å leggja endå betre til rette for slike utsegner der det blir rekna som formålstenleg.

FEK har gjennomført **Årskonferansen** for medlemmer i komitear og utval og sekretariat. Arrangementet vart gjennomført som eit fysisk arrangement i Oslo i mars. Hovudfokuset var på opplæring av nye medlemmer i komitear og utval, og dei fekk innføringar i historia til forskningsetikken, det forskningsetiske systemet i Noreg, inkludert FEK, og kva det inneber å vera medlem i ein forskningsetisk komité. I tillegg var det eigne innleiingar om publiseringsetikk og akademisk fridom, som FEK hadde valt som faglege tema for året. Arrangementet var godt besøkt, og me fekk gjennomgåande gode tilbakemeldingar på opplegget

Tema for **Forskningsetisk forum** var publiseringsetikk og behandlinga av ulike saker - forskningsetiske saker og saker om ureielegheit. I forskningsetikken handlar publiseringsetikk om etikken knytt til vitenskapleg publisering. Vitenskapleg publisering skal fremja kvalitet, men det er mykje som tyder på at dagens publiseringssystem kan vera ei kjelde til forskningsetiske spenningar og utfordringar. Me la opp til breie diskusjonar rundt tematikken. Nokre av konklusjonane var at urettmessig medforfattarskap, ev. mangel på medforfattarskap der det bør tildelast, stadig er ei stor utfordring, som ein kan sjå i samanheng med publiseringsspresset. Det er svært viktig at institusjonane har system for å handtera spørsmål og saker som handlar om medforfattarskap, og ikkje minst at det blir arbeidd for å byggja ein god kultur rundt publiseringsetikk. Her står det framleis mykje arbeid att.

I tillegg presenterte sekretariatet utkast til Rettleiar for handtering av forskningsetiske saker og saker om ureielegheit (sjå case 1 for nærare skildring). Me hadde òg invitert til kommentarar frå sentrale aktørar, Nina Sandberg ved UHR og Agnes Landstad (FFA), og me la opp til gruppediskusjonar for å få innspel til produktet frå deltakarane, rundt 130 personar frå ulike forskingsinstitusjonar i heile Noreg.

I oktober vart **Storfellesmøtet** arrangert i Oslo sentrum. 130 deltakarar frå NEM, REK og andre relevante instansar deltok, og reflekterte rundt sentrale forskningsetiske problemstillingar. Møtet gjekk over to dagar. Tema var evaluering av helseforskningslova, oppfølging av Helsetilsynets rapport: «Forskningsansvarlig har ansvar for at forskningen er ansvarlig» og kva NEM/REK kan gjera i samband med dette, og dessutan NEM/REK sitt samarbeid med andre, og dispensasjon frå teieplikt. I tillegg fekk deltakarane ei innføring i systemet for førehandsgodkjenning i Sverige, og dessutan høve til deling av fagleg kunnskap og sosialt samvær på tvers av komitear og med samarbeidspartnarar i Helsetilsynet, Helse- og omsorgsdepartementet, Direktoratet for e-helse, SIKT, Kunnskapsdepartementet med fleire. Storfellesmøtet er ein viktig arena for god samhandling mellom NEM og REK, og internt i REK-ane, og dessutan utetter med relevante departement og andre instansar.

17. november arrangerte Skjelettutvalet eit **webinar om forskning på eldre DNA** (aDNA) og forskingsintegritet (*aDNA research and research integrity*), med fire innlegg frå forskarar og etterfølgjande panelsamtale. aDNA-forskning er eit svært aktuelt tema både nasjonalt og internasjonalt, med mange og ulike dilemma og forskningsetiske problemstillingar. Webinaret vart halde på engelsk for å nå utanfor Skandinavia. Om lag 80 personar deltok. Utvalet fekk gode tilbakemeldingar om webinarret i etterkant. Introduksjon og program for webinarret kan lesast [her](#). Eit opptak av webinarret er tilgjengeleg [her](#).

Leiarforum for forskningsetikk vart arrangert for leiarane ved forskingsinstitusjonane 25. november i Forskningsparken, Oslo. Forumet skal vere ein møteplass for leiarar ved forskingsinstitusjonane for å diskutera felles utfordringar og erfaringar. I år var temaet forskningsetikk og tryggleik. Bakgrunnen er ein forverra global tryggingssituasjon, og dessutan pågåande arbeid for å revidera og utvikla rammeverk for sektoren. Dette har mellom anna ført til bekymringar for varetakinga av akademisk fridom ved institusjonane, og dessutan sentrale forskningsetiske normer. Me inviterte til diskusjon rundt følgjande spørsmål:

- Korleis handterer institusjonane vurderingar knytt til internasjonalt forskingssamarbeid og risiko for misbruk av forskning?
- Kva er dei største utfordringane og dilemmaa, og korleis kan nye reguleringar og retningslinjer bidra til å styrkja vurderingane?
- Korleis framme dialog og ei god arbeidsdeling mellom ulike aktørar i forskingssystemet, som varetek akademisk fridom, tryggleik og forskningsetikk?

Møtet var godt besøkt, med rundt 50 deltakarar. Dei aller fleste var leiarar (rektorar, prorektorar el. direktørar), ved forskingsinstitusjonar. I tillegg deltok representantar frå HK-dir., KD og Forskningsrådet, og dessutan OECD.

Til saman har FEK gjennom 2022 skapt ei rekkje møteplassar, med til dels ulike målgrupper: medlemmer i komitear og utval, dei som har ansvar for og som arbeider med forskningsetikk på institusjonane, forskarar og ei breiare offentlegheit. Møta har teke opp eit breitt spektrum av forskningsetiske spørsmål, med søkjelys på temaa for 2022, akademisk fridom og publiseringsetikk.

Case 1: Rettleiar for arbeidet med forskningsetikk ved institusjonane

Forskningsinstitusjonar skal sikra at forskinga deira skjer i samsvar med anerkjende forskningsetiske normer. FEK får likevel mange førespurnader der det rår uklarleik om ansvaret til institusjonen og korleis det skal varetakast.

Denne rettleiaren er eit verktøy for institusjonane i arbeidet med å fremja god forskningsetikk i brei forstand. Dette handlar primært om å skapa medvit og kultur, og om å utvikla rom for refleksjon og arenaer for diskusjon både internt i fagmiljøa, på tvers av ulike fagområde og mellom forskarfelleskapet, leiing og administrasjon.

I utviklinga av rettleiaren har FEK fått innspel frå utvalde forskningsinstitusjonar i Noreg, frå UHR og FFA og frå deltakarane på Forskningsetisk forum i september 2022. Arbeidet har også ei internasjonal forankring. Dei involverte har kommentert både struktur og innhald, og har komme med gode døme på korleis dei sjølve jobbar med forskningsetikk - til bruk som døme i rettleiaren.

Rettleiaren består av 10 tema som samla sett gir ei oversikt over korleis institusjonane kan arbeida med forskningsetikk i heile organisasjonen. Den legg til grunn at dei fleste spørsmål og saker bør søkjast løyst i forskarfelleskapet, på lågast mogleg nivå og så tidleg som mogleg. Innanfor kvart tema er det ei skildring av temaet og råd om korleis institusjonane kan jobba med det – inkludert relevante døme. I tillegg er det for kvart tema referansar til relevant lovverk og lenkjar til norske og internasjonale ressursar.

Case 2: Opplæringsressursar

FEK har ei eiga opplæringsgruppe som jobbar med ulike ressursar som kan brukast av forskningsinstitusjonanes i deira opplæringsarbeid. Ønskt framtidig situasjon er at målgruppene våre opplever at dei har gode og målretta ressursar for å kunna fremja etisk god og ansvarleg forskning, både til undervisning og opplæring.

For å oppnå dette er det behov for å oppdatere og forbetra eksisterande ressursar, då særleg Forskningsetisk bibliotek (FBIB). Denne artikkelsamlinga, skrive av eksterne fagpersonar på respektive felt, tek mellom anna føre seg forskningsetiske problemstillingar ved forskning på ulike grupper, utfordringar innan reielegheit og kollegialitet og internasjonalt samarbeid. Til saman skal artikkane tena som introduksjon til dei viktigaste forskningsetiske tema og bidra til forskningsetisk debatt. Mange av artikkane er godt brukte. I 2022 vart fleire artiklar oppdaterte gjennom dialog med forfattarar, nye artiklar vart også avtalte for å tilby ytterlegare tematikk.

I samarbeid med UiO har FEK også utvikla ein [teiknefilm som skal læra barn om rettane deira ved deltaking i forskning](#). Filmen vart ferdigstilt hausten 2022 og publisert i oktober. Målet er at filmen både skal vera ein ressurs som gir barn og andre auka kunnskap om kva forskingsdeltaking inneber, og ein ressurs for dei som forskar med barn. Den er publisert via open tilgang, og er førebels omsett til 14 språk.

1 Frå filmen: Skal du delta i forskning? Dette bør du vita.

Konklusjon

FEK vurderer at tiltaka i stor grad har innfridd målsetjinga om at forskarar og forskingsinstitusjonar fremjar etisk god og ansvarleg forskning og styringsparametrar i tildelingsbrevet. Samtidig stadfestar rapporten frå Riksrevisjonen at det framleis krevst fokus på slike tiltak i tett og god dialog med forskarar og forskingsinstitusjonar framover. FEK vurderer det slik at det viktigaste arbeidet framover er å bidra til å skapa ein forskningsetisk kultur, slik at forskingsinstitusjonane utviklar rom for refleksjon og arenaer for diskusjon både internt i fagmiljøa, på tvers av ulike fagområde og mellom forskarfellesskapet, leiing og administrasjon.

Mål 2: Andre aktører tek omsyn til forskningsetikk i sitt arbeid

FEKs prioriteringar i 2022 har, i tråd med tildelingsbrevet, vore retta mot forskarar og forskingsinstitusjonar. Samtidig skal FEK bidra til at andre aktører enn forskarar og forskingsinstitusjonar, tek omsyn til forskningsetikk i arbeidet sitt. Dette målet ser FEK i samanheng med formålsparagrafen til forskningsetikken om at all forskning i Noreg, i offentleg og privat regi, skal skje i samsvar med anerkjende forskningsetiske normer. Dette gjeld alle aktører som er involverte i forskning (finansierer, oppdragsgivarar, samarbeidspartnarar, etc.), medan forskingsinstitusjonane er pålagde eit meir spesifikt ansvar. FEK meiner ei positiv ansvarleggjering av andre aktører i forskningssystemet er avgjerande for å sikra tillit i forskning (jf. Høringssvar frå FEK til NOU 2022:2 Akademisk yringsfridom). Når me vel oss ut faglege tema me jobbar med, gjer v alltid ei vurdering av kva aktører det er viktig å ha ein dialog med, i tillegg til forskarar og forskingsinstitusjonar. For temaet publiseringsetikk var det til dømes vurdert som viktig å ha dialog med forlag, og Cappelen Damm vart invitert på Forskningsetisk forum. FEK har også retta arbeidet sitt mot aktører som forvaltar anna lovverk enn forskningsetikkloven, slik som Lov om medisinsk og helsefagleg forskning (helseforskningslova) og Lov om behandling av personopplysningar (personopplysningslova). For det første er fleire av **dei faglege ressursane og retningslinjene** FEK har utvikla i 2022 også retta mot andre aktører. FEK har også bidrege som premissleverandør inn i viktige pågåande arbeid som er med på å leggja ramar for arbeidet med forskningsetikk for fleire aktører. I Noreg har HK-dir. og Forskningsrådet fått ansvar for å utarbeida eigne retningsliner for ansvarleg internasjonalt samarbeid, og direktør i FEK har sete i ressursgruppa og bidrege til delen som handlar om Akademiske verdier og ansvar. Direktør i FEK har vidare sete i ekspertgruppa i Global Science Forum, OECD, som ferdigstilte rapporten: «Integrity and security in the global research ecosystem», våren 2022. Rapporten samanfatar beste praksisar og inkluderer ei rekkje tilrådingar til styresmakter, forskningsfinansiører og forskingsinstitusjonar for å handtera spenningar mellom akademisk fridom og tryggleik. Desse har FEK formidla til relevante aktører i Noreg, som Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet.

Vidare jobbar FEK også opp mot andre aktører gjennom **rådgiving og rettleiing**, og i ei viss grad gjennom utsegner og vedtak. I fleire av dei rådgivande utsegnene, som også blir sende i kopi til ramma aktører, blir understreka andre aktørars medansvar for forskningsetikk. I 2022 har FEK levert fleire felles høyringsinnspel som også angår andre aktørars arbeid med forskningsetikk, slik som Kunnskapsdepartementet (KD), Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ), Utanriksdepartementet (UD).

FEK har dialog med andre aktører i det norske forskningssystemet, først og fremst gjennom ulike møteplassar for erfaringsutveksling og debatt.

- FEK har ført vidare dialogen med SIKT, for å finna ein god ansvars- og arbeidsdeling når det gjeld personvern og forskningsetikk. Både NEM og NESH har ein fortløpande dialog med SIKT.

- FEK v/ direktør deltok på fleire nettverksmøte med direktørane i Teknologirådet, Bioteknologirådet og Vitskapskomiteen for mat og miljø. Dette var vore nyttige samlingar for å diskutera overlappende arbeidsmåtar og moglege felles satsingar.
- NEM har hatt dialog med Helse- og omsorgsdepartementet om helseforskningslova, og tema som nye føresegnar for dispensasjon frå teieplikta.
- NEM har delteke på møte med Direktoratet for e-helse om Helsedataservice.
- Samarbeidet med REK-systemet har vore godt og omfattande. Direktør i FEK tok initiativ til to dialogmøte med REK om korleis me skal vareta og føra vidare fellesarrangementa våre framover. Dette gjeld Storfellesmøtet, som blir arrangert kvart år og opplæringsseminar for nye REK-medlemmer, som blir arrangerte ved nyoppnemningar kvart fjerde år. I tillegg til Storfellesmøtet vart det avhalde to møte i arbeidsutvalet (AU) mellom REK og NEM. AU består av komitéleiarar og sekretariatsleiarar frå begge organa, og dessutan koordinator for NEM-REK. I møta blir diskuterte saker som er ferdigbehandla i NEM. Formålet er å få ei felles forståing for vurderingane som er gjorde. Vidare blir prinsipielle forskningsetiske problemstillingar diskuterte av felles interesse, policy av betydning for søkjarar og komitear, rettleiarar osv. Kvar veke leier koordinator møte med sekretariats- og teamleiarane i REK-ane, nestleiar i REK sør-aust, og avdelingsleiar for KULMU gjennom såkalla sekretariatsleiarforum (SLF) og teamleiarforum (TLF). Sistnemnde, vart oppretta hausten 2022, der både sekretariatsleiarane og teamleiar for kvar komité i sør-aust deltek. Møta er eit svært viktig organ for utforming av fellesfunksjonar, og for å ønskja ein harmonisert praksis mellom regionane. Vidare deltek koordinator på eitt komitémøte hos alle komitear i løpet av året, som også kan kombinerast med eit utvida dagsbesøk hos dei regionale sekretariata. Kvar månad møtest koordinator i NEM-REK, sekretariatsleiar i NEM, og ein teamleiar frå REK, for gjennomgang og vidareføring av relevante koordineringsoppgåver som til dømes kompetanseheving, høyringsnotat, retningsliner og rettleiarar etc. I tillegg, gjennomfører koordinator i NEM-REK og sekretariatsleiar i NEM planleggingsmøte kvar veke for å sikra informasjonsflyt, samhandling og koordinering mellom NEM og REK.

I tråd med FEKs strategi, har FEK også delteke på ulike internasjonale møteplassar. Det er eit mål for FEK dei kommande åra å bidra i den globale utviklinga av forskningsetikk. Dette blir rekna for å vera ein grunnleggjande føresetnad for at FEK skal kunna vera ein ressurs for andre aktørar i det norske forskningssystemet og oppfylla dei andre måla sine.

- FEK har delteke på møte med European Network of Research Integrity Offices (ENRIO). Dette er den viktigaste møteplassen for forskingsintegritet i Europa. Direktør i FEK er frå 2022 vald inn i styret i ENRIO for tre år. Sekretariatsleiar i NESH sit i programkomiteen for ENRIO-konferansen i 2023.
- FEK har også delteke på møte i EUREC, det europeiske nettverket for forskningsetiske komitear innan medisin- og helsefag.
- FEK deltok på World Conference of Research Integrity (WCRI) i Cape Town, Sør-Afrika. Dette er den største internasjonale møteplassen for alle som jobbar med integritet i forskning. Medlemmer og tilsette i Dei nasjonale forskningsetiske komiteane (FEK) var

tydeleg til stades på konferansen, med fire munnlege presentasjonar og fem posterar. Det overordna temaet var Forskningsintegritet i ei ulik verd. I samband med dette skal det utarbeidast ei [erklæring om rettferdig og likeverdig samarbeid](#).

- FEK har også hatt besøk frå fleire land med tilsvarande system for forskningsetikk som vårt eige, eller med ønske om erfaringsutveksling og læring. FEK har mellom anna teke imot besøk frå Estland, Finland, Thailand og USA.
- Direktør har presentert det norske forskningsetikksystemet i Parlamentet i Litauen.

Direktør har delteke på fleire internasjonale (digitale) møte. Her er nokon utvalde:

- Direktør var invitert til å gi ein presentasjon av hovudpunkt i rapporten: «Integrity and security in the global research ecosystem», på 46th Meeting of the Global Science Forum, OECD 21. april.
- 25. oktober deltok direktør i eit ekspertpanel i OECD med tittelen «STIG policy in timast of strategic competition and global crises». Diskusjonene i panelet skal inngå i STIG Outlook, som blir lansert i 2023.
- 9. desember deltok direktør på ein workshop i ERA, etter ein invitasjon frå KD, i ein møteserie om verdiar og prinsipp for internasjonalt samarbeid. Dialogen i ERA omfattar både medlemsland og assosierte land, og dessutan interesseorganisasjonar, andre multilaterale organisasjonar og EUs mest sentrale samarbeidsland innanfor forskning og innovasjon.

Case: Arbeid knytt til akademisk fridom, forskingsintegritet og tryggleik

FEK har i 2022 arbeidd breitt for å bevisstgjera ulike aktørar om forskningsetikk. Med ein dramatisk endra tryggingssituasjon, tett knytt til Russlands invasjon av Ukraina i februar 2022, har temaet tryggleik, i relasjon til forskningsetikk stått høgt på dagsordenen. Det er mange aktørar i forskningssystemet som deltek i vurderingar og avgjerder om tryggleik, slik som Utanriksdepartementet, HK-dir. og Forskningsrådet, og det er avgjerande at dei har ei god forståing av betydninga av akademisk fridom og forskningsetiske normer.

FEK har derfor gjennom heile året arbeidd for å løfta dei forskningsetiske aspekta knytt til varetakinga av tryggleik i internasjonalt samarbeid, gjennom høyringsinnspel, bidrag til utviklinga av ressursar, møte og debattinnlegg.

Det har vore viktig å understreke at internasjonalt forskningssamarbeid er vesentleg for utviklinga av ny kunnskap og ein del av vitenskapens etos. På same måte er openheit eit grunnleggjande forskningsetisk prinsipp. Samtidig er det legitime avgrensingar på hovudkravet om openheit, til dømes av omsyn til tryggleik. Vurderingar knytt til tryggleik er også ein integrert del av forskningsetikken, slik han er formulert i nasjonale forskningsetiske retningslinjer. Vidare har FEK vore opptekne av å formidla at varetaking av akademisk fridom også inneber ei stor grad av institusjonell autonomi.

Konklusjon

FEK innfridde i betydeleg grad mål 2. Forskinga går i aukande grad føre seg i samarbeid med andre aktørar, og forsyningssystemet er meir komplekst enn før. FEK er opptekne av ei positiv ansvarleggjering av andre aktørar, og vil bidra til dette gjennom auka rådgiving og rettleiing mot andre aktørar i forskningssystemet framover.

Mål 3: Samfunnet har tillit til forskning

Det tredje målet til FEK er at samfunnet har tillit til forskning. I Langtidsplanen for forskning og høgare utdanning 2023-2032, rettar Regjeringa merksemda mot tillit til forskning. Generelt er det høg tillit til forskning i det norske samfunnet (Thue m. fl. 2022). Samtidig peikar Langtidsplanen på tendensar me bør vera merksame på, og samanhengar mellom forskingsintegritet og tillit til forskinga. Tillit hengjer intimt saman med integriteten til forskinga, og det at folk kan stola på at forskinga ikkje blir utsett for press frå oppdragsgivarar, styresmakter eller andre, og dessutan at forskingsmiljøa sjølv legg til rette for kvalitetssikring. I motsett fall søkk tilliten kraftig når det oppstår tvil om forskinga er uavhengig.

I tillegg til dei tiltaka som er omtalte under mål 1 og 2, er eit viktig bidrag i denne samanhengen å driva aktiv kunnskapsformidling om dei verdiar, prinsipp og normer forskinga er tufta på. FEK har derfor arbeidet målretta for å informera allmenta om forskningsetiske spørsmål som reises nasjonalt og internasjonalt. Desse tiltaka blir omtalte meir utdjupande under, med vekt på nettsidene, Magasinet Forskningsetikk og opne møte.

I tillegg til slike tiltak, har FEK delteke aktivt i den offentlege debatten. Direktør har hatt fleire innlegg om forskningsetikk i medium som Khrono og Morgenbladet. Direktør har òg delteke på Dagsnytt 18. Viktige debattar FEK har engasjert seg i og vore med på å løfta, inkluderer diskusjonar om rolla til forskningsetikken i samfunnet og betydning for å utvikla ny kunnskap; behovet for å gjera gode avvegingar mellom tryggleik, akademisk fridom og samarbeid, publiseringsetikk og openheit i interessekonfliktar.

Nettsidene

Som følge av tilrådingar knytt til personvern, valde FEK i 2022 å byta analyseverktøy for nettsida «forskningsetikk.no», frå Google Analytics til Matomo Analytics. Det medfører endringar i overvakinga av trafikk på sidene. Ei meir nøyaktig sporing av alle sider, gjer at tala for sidevisningar går betrakteleg opp samanlikna med tidlegare år. Kor mykje som kan tilskrivast overgangen og kor mykje som inneber reell vekst, er ikkje mogleg å fastslå. Samanlikninga med tidlegare år vil derfor vera mindre relevant i 2022. Tal for 2021 er likevel teke med i tabellen under for å visa endringa. Tidlegare år er utelate.

Dei absolutte tala viser svært mange sidevisningar i 2022, både på norsk og engelsk. For å sjå ein slags trend, trengst minst eitt år til med tal frå nytt verktøy.

	2021	2022
Sidevisningar totalt	774 915	1 483 970
Sidevisningar på engelsk	254 782	403 097
Tal på økter	400 000	368 897
Økter på mobil (inkl. tablet)	95 941	95 345

Ressursar som Forskningsetisk bibliotek (FBIB) svært mykje brukt på dei norske sidene (til saman ca. 214 000 visningar frå 1. februar 2022-31. desember 2022). FEK jobbar for tida med ei

omfattande oppdatering av artiklane i biblioteket (sjå Case 2: Opplæringsressursar), og målet er at dei skal oppfattast som endå meir relevante som følgje av dette. Sider som viser retningsliner frå komitear og utval, og dessutan generelle forskningsetiske retningsliner frå komiteane i fellesskap, er vist litt over 200 000 gonger (1.2.22-31.12.22). Magasinet Forskningsetikk er òg populært digitalt, med vel 117 000 sidevisningar i same periode.

Dei engelske sidene våre har meir enn 400 000 visningar. Dei mest populære ressursane her er retningsliner for samfunnsvitenskap og humaniora (Guidelines for Research Ethics in the Social Sciences and the Humanities). Gammal og ny versjon av desse, er vist til saman nesten 150 000 gonger. Retningslinjene vart reviderte i 2021 og engelsk versjon publisert i 2022, så det kan forklara at desse har fått fornya merksemd, men det har vore ein godt brukt ressurs over tid. Det vart sendt ut fem nyheitsbrev på norsk til 1698 mottakarar, og dessutan to engelske nyheitsbrev. Det vart også publisert litt over 50 innlegg på Twitter. Her førte også arbeidet i komiteane til vesentleg debatt, som mellom anna vart svart på gjennom ei eiga nyheitssak på nettsidene våre. (Sjå: <https://www.forskningsetikk.no/aktuelt/svar-til-twitter-slik-foregar-saksbehandling-i-nem/>)

Vi nyttar Siteimprove for å sikra at nettsidene er tilgjengelege og brukarvennlege. Her hadde me ein Digital Certainty Index (DCI) på 90,6 ved utgangen av 2022, som er bra sett mot ein bransje-benchmark på 78. DCI omfattar, ifølgje Siteimprove "tilgjengelegheita til nettstaden, brukarvennlegheit, truverd og pålitelegheit og dessutan kor godt rusta nettstaden er for å takla utfordringar knytt til SEO. Endeleg DCI Score er den samla poengsummen for tre kategoriar: Accessibility, Quality Assurance og SEO".

Det vart i 2022 utarbeidde ei tilgjengelegheitserklæring, i tråd med krav frå Tilsynet for universell utforming av IKT. Erklæringa synleggjorde punkt me må jobba vidare med i 2023. Erklæringa er tilgjengeleg via nettsidene våre: <https://www.forskningsetikk.no/om-oss/tilgjengelighetserklaring/>

Magasinet Forskningsetikk

Magasinet Forskningsetikk ønskjer å følgja opp aktuelle spørsmål og sjølv setja dagsorden. Det samla målet over tid er å publisera artiklar som femnar breitt både når det gjeld tema og fagfelt. I 2022 kom magasinet ut med to utgåver.

Den første utgåva var ei temautgåve om ansvaret til institusjonane for forskningsetikk. Der omtalte me mellom anna ein rapport frå Helsetilsynet. Rapporten viste at sjukehus, universitet og høgskular ikkje har hatt tilstrekkeleg styring med og oppfølging av at forskinga er god og etisk forsvarleg. Me skreiv også om døme frå praksis, blant dei om manglande internkontroll i ein omstridd kreftstudie og om korleis rolleblanding på institusjonsnivå skapte utfordringar for ein masterstudent.

I den andre utgåva av Magasinet Forskningsetikk presenterte me det som kan sjå ut til å vera ein ny trend: institusjonar som opprettar eigne komitear for førehandsgodkjenning av forskning. Dei siste åra har det dukka opp fleire slike i Noreg. Dei aktuelle aktørane seier at ei viktig grunn er at ordninga kan styrkja arbeidet til institusjonane med forskningsetikk.

Artikkelserien om stamcelleforskning som vart påbyrja i 2021, har også halde fram gjennom dei to utgåvene i 2022. Etske utfordringar ved å blanda dyr og menneske på laboratoriet er ei av

problemstillingane magasinet har teke opp. Kanskje kan slik forskning gi viktige svar i jakta på måtar å produsera organ for transplantasjon til sjuke. Men etikken blir sett på prøve, til dømes når blandinga handlar om hjerne og nervesystem. For vil ei mus eller ei ape med menneskeceller i hjernen tenkja som eit menneske? Og kva vil det eventuelt medføra? I 2022 gjennomførte Magasinet Forskningsetikk eit større omsetjingsprosjekt. 16 artiklar frå tidlegare utgåver ble valt ut og omsett til engelsk. Artiklane vart publiserte på dei engelske sidene til magasinet, der det frå før ligg eit mindre tal omsette artiklar. Sjå nærare skildring av prosjektet i case under.

Talet på abonnentar aukar jamt og trutt. I overkant av 3630 abonnerer no på papirutgåva til magasinet. Nokre av desse er institusjonsabonnentar som får tilsendt fleire eksemplar, og det samla talet utsende blad er dermed rundt 4000. I tillegg har Magasinet Forskningsetikk i overkant av 1150 digitale abonnentar. Bladet blir også lese via nettsida www.forskningsetikk.no og i kanalane våre på sosiale medium. Fleire av artiklane blir også publiserte på forskning.no, der Magasinet Forskningsetikk når fleire ulike målgrupper. Gjennom tilknytninga til Fagpressens medieportal blir saker òg publisert på fapressenytt.no.

Opne møte

I 2022 arrangerte FEK følgjande opne møte (nærare skildring under rapportering av mål 1):

Forskningsetisk forum

Webinar om aDNA

Leiarforum for forskningsetikk

Mange av møta våre rettar seg mot spesifikke målgrupper: medlemmer i Dei nasjonale forskningsetiske komiteane (Årskonferansen) eller medlemmer i Regionale komitear for medisinsk og helsefagleg forskningsetikk (Storfellesmøtet). Også våre andre faste møte, Forskningsetisk forum og Leiarforum for forskningsetikk har spesifikke målgrupper (høvesvis undervisarar i forskningsetikk og medlemmer i utval for reieleg forskning / etikkutval og leiarar på forskingsinstitusjonane), men me har også ei klar målsetjing om å nå ut til breiare grupper i offentlegheita når me arrangerer opne møte utover dette.

Case: Omsetjing av artiklar til engelsk

I desember 2022 fekk Magasinet Forskningsetikk omsett 16 artiklar frå norsk til engelsk. Artiklane var hovudsakleg frå perioden 2020-2022, og var tidlegare publiserte både i papirutgåva av Magasinet Forskningsetikk og på www.forskningsetikk.no.

Eit hovudmål med omsetjinga var å nå ut til dei som ikkje er norskspråklege i forskarsamfunnet her til lands. Det er en aukande andel internasjonale, og det er viktig at desse også får tilgang til redaksjonelt stoff om forskningsetikk. Med engelske artiklar opnar det seg også ei moglegheit for å nå ut internasjonalt, og dermed kunne dela kunnskap og refleksjonar rundt forskningsetikk frå eit norsk perspektiv med interesserte i alle land.

Vi ønskte at artiklane som vart valde ut, samla sett skulle by på noko for alle i Magasinet Forskningsetikks målgruppe, frå forskarar til folk flest. Artiklane skulle vera fengjande og nyttige, og tematikken skulle veksla mellom tidlaus og aktuell og mellom nasjonal og internasjonal. Problemstillinga som blir løfta fram, tek føre seg alt frå ytringsfridom, medforfattarskap og ansvaret til institusjonane for forskningsetikk til CRISPR-laks og dyrking av menneske-embryo på laboratoriet.

Artiklane vart publiserte på [dei engelske nettsidene til FEK](#), som allereie inneheldt nokre få artiklar som tidlegare var omsette. Informasjon om dei engelske artiklane vart delte på sosiale medium og gjennom FEKs nyheitsbrev. I første halvdel av 2023 vil me også informera relevante kontaktpersonar ved forskingsinstitusjonane, blant dei undervisarar, om artiklane som no er tilgjengeleg på engelsk. Det er førebels for tidleg å seia noko om kor godt me har nådd ut med artiklane. Dette vil me følgja med på i 2023.

Konklusjon:

FEK har i stor grad oppnådd mål 3. FEK har arbeidet målretta for å informera allmenta om forskningsetiske spørsmål som reises nasjonalt og internasjonalt, og med å vera synlege i offentlegheita.

IV Styring og kontroll i FEK

Risikovurderingar

Sekretariatet har gjennomført risikovurderingar i samsvar med Mål- og resultatstyring. Risikoen for at sekretariatet ikkje har kapasitet til å ferdigstilla klagevedtak i NEM innan fastsette fristar, vurderer me som høg. NEM har generelt høg pågang av saker, og ønskjer også å fylla den rådgivande rolla si betre. Det er gjennomført nødvendige omprioriteringar internt i sekretariatet og direktør har meldt frå om behov til Kunnskapsdepartementet i Budsjettforslag frå FEK for 2024 (vår ref. 2022/145).

I risikovurderingar for FEK ser me også behov for å oppdatere opplæringsressursar (spesielt Forskningsetisk bibliotek) og å omsetja ressursane våre til engelsk. Dette utgjer viktige komponentar i arbeidet med å støtta forskarar og forskingsinstitusjonar, og er ei viktig satsing for FEK. På grunn av høg pågang i NEM og interne omprioriteringar, er arbeidet forseinka. Sekretariatet ser dessutan behov for å utvikla dialogen med andre aktørar enn forskarar og forskingsinstitusjonar, som er involverte i forskning, men der forskningsetikk er underprioritert. Det blir derfor viktig å invitera breitt til opne møte, som Forskningsetisk forum og Lederforum, og å ha institusjonsbesøk og formidla ressursar til desse miljøa.

Berekraftmåla til FN

FEK skal bidra til at forskinga i Noreg er etisk god og ansvarleg. Forsking som skjer i samsvar med anerkjende forskningsetiske normer, er forskning som byggjer opp under berekraftmåla. For å oppfylla den overordna målsetjinga, gir FEK råd til forskarar, forskingsinstitusjonar, styresmakter og andre om forskningsetiske spørsmål. Nokre av desse råda handlar eksplisitt om korleis forskinga kan skje i samsvar med forskningsetiske retningslinjer om berekraftig utvikling. FEK har dei siste åra gått over til skybaserte system. Det inneber ei optimalisering av dokumentlagring som både er gunstig med tanke på personvern, og med tanke på ressursbruk. Med pandemien har det vore mindre reiseverksemd for tilsette og medlemmer. FEK vurderer nøye om det er behov for reiser. Tilsette i FEK er bede om å skru av lysa, også på eige kontor, når dei forlèt bygget.

Motverke arbeidslivskriminalitet

FEK følgjer lov og forskrift om offentlege innkjøp. FEK nyttar seg av innkjøpsordningar via staten ved DFØ der det er mogleg. Dette gjeld reiseavtalar, innkjøp av kontorrekvisita, mobiltenester og datautstyr. Me gjennomfører anbod, også for mindre innkjøp.

Effektivisere konsulentbruken

FEK har i avgrensa grad nytta ein konsulent i 2022, ved ein avtale om inntil 20 % stilling for å hjelpa NEM. Avtalen vart ikkje vidareført.

Lærlingar

FEK har vurdert moglegheita for lærlingar, men teke i betraktning storleiken på verksemda har dette ikkje vorte gjennomført i 2022.

Samfunnstryggleik og beredskap (SOB) og tryggleik etter tryggleikslova

Krise- og beredskapsplanverket i FEK omfattar Beredskapsplan, inkludert ein pandemiplan og ROS-analyse, som femner om dei tre tryggleiksområda samfunnstryggleik og beredskap, nasjonal tryggleik, og informasjonstryggleik og personvern. Beredskapsplanen og ROS- analysen for FEK blei gått gjennom og revidert våren 2022. Områda med høgast risiko for verksemda er dataangrep, personopplysningar på avvegar og pandemi. FEK har derfor særleg fokus på risikoreduserande tiltak og handtering innanfor desse områda.

FEK gjennomførte ei kriseøving i august 2022 om personopplysningar på avvegar. Øvinga vart halden på eit sekretariatsseminar der nær alle tilsette deltok. Dei viktigaste læringspunkta var:

- Det er behov for jamlege påminningar til alle tilsette om kvar planverket er å finna
- Det er behov for kompetanseutvikling blant tilsette om kryptering og vurderingar knytt til konfidensiell informasjon
- Det er behov for å heva medvitet blant tilsette om lagringsrutinar.

I tråd med dette, vart det nedfelt ei rekkje tiltak, som FEK også har rapportert om til NOKUT (referansen vår 2022/96). NOKUT påpeika at FEK arbeider med samfunnstryggleik på ein heilskapleg og systematisk måte. FEK vil i 2023 følgja opp dei moglege forbetringane NOKUT påpeikar, mellom anna knytt til å utarbeida ein årleg øvingsplan.

Informasjonstryggleik og personvern

FEK har generelt høg forståing for forsvarleg behandling og sikring av personopplysningar, og har i fleire år jobba systematisk med problemstillingar knytt til informasjonstryggleik og personvern. Vurderinga frå HK-dir. er at FEK har ei tilfredsstillande etterleving av dei krava som blir stilte i Kunnskapsdepartementets policy for informasjonstryggleik og personvern, jf. rundskriv F-04-20. FEK vil framover føra vidare dette arbeidet, og følgje tilrådingar frå HK-dir., m.a. knytt til oppdatering av protokoll over behandling av personopplysningar, slutføra arbeid om lukking av personvernområdet, halda fram kompetanseheving blant tilsette og følgja opp andre tiltak frå kriseøvinga i 2022 om personopplysningar på avvegar.

Helse, miljø- og tryggleiksarbeid

FEK arbeider systematisk med HMS, og har gått gjennom og oppdatert rutinane sine for internkontroll i 2022. Det blei gjennomført vernerunde i 2022. Det blei også gjennomført kurs i førstehjelp og hjartestartar i regi av Røde Kors. Me gjennomførte dessutan ei brannøving. Direktør gjennomførte medarbeidersamtalar med alle tilsette. Direktør, HR og tillitsvalde har i 2022 byrja å diskutera gjennomføring av ny medarbeidarundersøking, med plan for gjennomføring i 2024.

Sekretariatet i FEK har utarbeidd eit sett med verdjar. Målsetjinga er at verdiane skal vera ei rettesnor i både arbeidet og relasjonane til FEK framover. Dei skal vurderast og diskuterast med jamne mellomrom. Dette for å leggja til rette for diskusjonar om kva som utgjer ein trygg og

inkluderande arbeidsplass, som ledd i eit kontinuerleg arbeid for godt arbeidsmiljø i FEK.

Verdiane i FEK er:

Engasjerte. Me ønskjer å bidra til samfunnsoppdraget vårt.

Kunnskapsrike. Me bidreg til utviklinga av fagfeltet forskningsetikk nasjonalt og internasjonalt, og leverer arbeid med høg kvalitet.

Trygge. Me skaper rom for mangfald gjennom respekt for kvarandre, og bygger ein kultur prega av samhald og tillit.

Opne. Me er inkluderande, tilgjengelege og deler kunnskap.

Handsaming av covid -19-pandemien

FEK gjennomførte våren 2022 ei intern evaluering av eiga handtering av covid-19-pandemien.

Tidleg i pandemien oppretta FEK ein krisestab. Staben har møttest jamleg og sendt ut informasjon om retningslinjer for tilsette. Krisestaben har utvikla ein pandemiplan, kartlagt utfordringar for FEK ved ein pandemi og sett i verk tiltak ved behov. Krisestaben formulerte to mål for FEK under pandemien, som var gjeldande frå januar 2021. Måla var: (1) å minimera psykososiale belastningar blant tilsette, og (2) å unngå belastningsskadar relatert til arbeid blant tilsette. Tiltaka omfattar:

- Digitale morgonmøte kvar dag, og sekretariatsmøte kvar veke
- Verneombud og HR gjennomfører ein ekstra vernerunde blant tilsette
- Direktør sørgjer for jamleg kontakt med alle tilsette, også utanom faste møteplassar
- Alle tilsette har fått tilbod om skjerm, stol og anna nødvendig arbeidsutstyr heime
- Alle tilsette blir oppmoda til åtene ein pause og bevega seg ein time i arbeidstida, i tillegg til lunsj

FEK vurderer at den interne handteringa av pandemien har vore god, og tilsette har vore nøgde med oppfølginga og tiltaka for å vareta eit godt arbeidsmiljø. Frå og med mars 2022 var det vanleg drift, og tiltaka er dermed justerte deretter. Erfaringar frå pandemien viste at mange tilsette ønskte å føra vidare ei ordning med heimekontor og det er utarbeidd ein avtale med tilsette om heimekontor inntil to dagar i veka. For å vareta eit fagleg og sosialt miljø på kontoret, er det fastsett at tilsette skal vera på kontoret gitte vekedagar.

Likestilling og mangfald

FEK ser på mangfald og inkludering som ein styrke, og vi ønskjer at dei som arbeider hos oss skal spegla mangfaldet i befolkninga. Arbeidet for å styrkja likestilling og mangfald er forankra i strategien vår som gjeld for perioden 2021-2025. Omsynet til likestilling og ikkje-diskriminering er elles inkludert i resten av personalpolitikken.

Som offentleg instans, har FEK jobba mykje med å sikra ei universell utforming på nettsidene.

Me jobbar også kontinuerleg med å vurdere om ressursane våre treffer målgruppene våre. I

2023 ønskjer me å omsetja *Forskningsetisk veileder for forskning på menneskelige levninger* frå Skjelettutvalet til samiske språk. Det er store kunnskapshol innan kvinnehelse (NOU 2023: 5).

NEM har vurdert å oppdatere *Retningslinjer for inklusjon av kvinner i medisinsk forskning* (2001), men har ikkje kunna prioritera dette i 2022 pga. bemanningssituasjonen i FEK/NEM.

Arbeidet for likestilling og mot diskriminering på dei ulike personalområda kjem til uttrykk på ulike måtar i verksemda. Me gir utdjupande kommentarar på to utvalde område her.

Personalområdet rekruttering

Vi ønskjer ein betre kjønnsbalanse enn det me har i dag, og vil setja fokus på korleis me kan få rekruttert fleire menn i ARP-arbeidet for 2023. FEK har i fleire år hatt eit fleirtal av kvinneleg tilsette. Pr. 31. desember 2022 var det ti kvinner og to menn tilsett i sekretariatet. Ved rekruttering er eit av punkta ved utarbeiding av stillingsutlysing gjennomgang av kjønnsfordelinga i sekretariatet.

I 2022 hadde me ei utlysing. Til denne stillinga oppmoda me menn om å søkja. Det er den best kvalifiserte søkjaren som skal tilsetjast i ei stilling. Me anerkjenner utfordringane våre knytt til rekruttering og kjønn, og FEK skal i samanheng med ARP-arbeidet i 2023 sjå på om det kan setjast i verk fleire tiltak for å få ein meir mangfaldig søkjarmasse, inkludert mannlige søkjarar. FEK ønskjer også å vurdere nærare korleis me kan rekruttera personar med hol i CV-en og funksjonsnedsetjing.

Personalområdet mulighet til å kombinere arbeid og familieliv

Arbeidsgivar legg opp til at FEK skal vera ein stad der det er godt høve til å kombinera arbeid og familieliv. FEK har ein god seniorpolitikk, og fleire tilsette held fram med å jobba etter dei har fylt 67 år. FEK forsøker å leggja til rette for arbeidstid tilpassa den enkelte, der det er mogleg. Avtale om heimekontor er med på å legge til rette for praktiske utfordringar knytt til kombinasjonen arbeid og familieliv. I samsvar med avtalen tilsette kan inngå med arbeidsgivar, er det inntil to dagar med heimekontor i veka. FEK praktiserer fleksibel arbeidstid, også utover kjernetida som gjeld i staten. FEK vil også vurdere særlege seniorpolitiske tiltak i 2023. FEK har 12 fast tilsette. Kjønnsbalansen totalt i verksemda er (tal): 10 kvinner og 2 menn i 2022.

Mellombels tilsette (kjønnsforskjell i tal): 0

Tilsette i deltidstillingar (kjønnsforskjell i tal): 1 kvinne

Gjennomsnittleg tal på veker foreldrepermisjon for kvinner og menn: 40/0

Lønsskilnader på ulike stillingsnivå/grupper (kjønnskilnader i kroner)

Gjennomsnittsløn fordelt på kjønn 2022: Kvinner: 771.902,-. Menn: 887.985,-

Kjønnsfordeling på ulike stillingsnivå/grupper (kjønnskilnader i tal)

Seniorrådgivar: 6 kvinner, 0 menn

Avdelingsleiar: 2 kvinner, 2 menn

Rådgivar: 1 kvinne, 0 menn

Sekretær: 1 kvinne, 0 menn

Direktør: 1 kvinne, 0 menn

Tilsette som jobbar ufrivillig deltid (kjønnskilnad i tal eller prosent): 0

Tilstand for kjønnslikestilling (tal)

Kjønnsbalanse		Mellombels tilsette		Foreldrepermisjon		Faktisk deltid		Ufrivillig deltid	
Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
10	2	0	0	1	0	1	0	0	0

Av omsyn til personvernet blir det ikkje oppgitt overtid og andre tillegg. Det er ingen kjønnskilnader med omsyn til kva tilsette som jobbar overtid. Alle tilsette, med unntak av sekretær, har tenestetelefon. Alle tilsette med høve til heimekontor får dekt breiband, alle tilsette får dekt éi avis og dessutan støtte til trening. Det er like løns- og arbeidsvilkår for tilsette i sekretariatet. FEK gjer sitt beste for å leggja til rette for tilsette med spesielle behov og tilpassar utstyr og anna der det er nødvendig. I medarbeidarsamtalar er kompetanseutvikling eit fast tema.

V. Vurdering av framtidsutsikter

Samfunns målet til FEK er etisk god og ansvarleg forskning. Dette skjer gjennom tett dialog med forskarar og forskingsinstitusjonar, andre aktørar i forskingssystemet, og gjennom kunnskapsformidling til offentlegheita. Det er fleire utviklingstrekk som kan påverka evna FEK har til å nå det overordna målet i åra som kjem.

FEK erfarer at forskingsinstitusjonane har komme langt når det gjeld å få på plass opplæring i forskningsetikk og system for å handtera moglege brot på forskningsetiske normer, trass i manglar som vart peika på i etterkontrollen til Riksrevisjonen av forskningsetikklova. Framover blir det viktig for FEK å halda fram med å hjelpa institusjonane i dette arbeidet. FEK skal framleis vera det viktigaste fagorganet for forskningsetikk i Noreg. FEK meiner det er viktig for institusjonane å fremja forskningsetikk i brei forstand. Dette handlar primært om å skapa medvit og kultur, og om å utvikla rom for refleksjon og arenaer for diskusjon både internt i fagmiljøa, på tvers av ulike fagområde og mellom forskarfellesskapet, leiing og administrasjon.

Regjeringa vil leggja betre til rette for at både næringslivet og offentleg sektor skal utforska og ta i bruk kunnskap og teknologi, i samsvar med Langtidsplanen for forskning og høgare utdanning 2023 -2032. Med auka krav og forventningar til samarbeid i forskinga, er det vesentleg med ei tilsvarande satsing på forskningsetikk. FEK erfarer at med fleire interesser inn i forskinga og i handteringa av interessekonfliktar, kan det oppstå press på akademisk fridom, sjølvstende og openheit. Det er avgjerande at også andre aktørar som deltek i forskning kjenner og etterlever anerkjende forskningsetiske normer. Her har forskingsinstitusjonane eit ansvar (jf. forskningsetikklova § 5), og FEK vil også framover bidra med rådgiving og rettleiing.

Me lever framleis i ei tid med pandemi, og krise påverkar også forskningsetikken og forvaltninga av ho. Då pandemien råka Noreg i 2020 så FEK korleis forskningsetiske normer etter ei tid kom under press. I dei neste åra skal Lov om organisering av medisinsk og helsefagleg forskning (helseforskningslova) blir revidert, og FEK vil bidra med innspel. Generelt er det avgjerande å leggja til rette for kunnskapsutvikling på felt som kan avhjelpa pandemien me står i og minimera risikoen for nye pandemiar. Dette er også eit viktig forskningsetisk omsyn, og forskningsetikk er avgjerande for at forskinga er god og ansvarleg. Samtidig er normer som skal verna den enkelte i forskning grunnleggjande, og kan ikkje utan vidare setjast til side fordi det gagnar vitskapen eller samfunnet. Det er eit robust system for forskningsetikk i Noreg, og erfaringane våre frå covid-19-pandemien tilseier at systemet makta å handtera pågangen godt også i den krise som ramma med covid-19.

I fjor vart Ukraina invadert av Russland, og verda er i ein forverra tryggingssituasjon, med auka spenningar og splittingar. Det er brei semje om at internasjonalt samarbeid er avgjerande for å møte vår tids store utfordringar, som bevaring av biologisk mangfald eller førebygging av nye pandemiar. Samtidig er internasjonalt samarbeid under press med den forverra globale tryggingssituasjonen. Dette påverkar også forskinga og forskningsetikken. Fleire tek til orde for at me ser ein 'sikkerhetifisering' av forskinga, der forskinga blir brukt som eit politisk pressmiddel, og at det er ein reell risiko for at dei grunnleggjande normene til vitskapen om openheit og

samarbeid blir sette til side. FEK ser at nasjonale tryggingsomsyn kan vega tungt i tida framover, og meiner det er viktig at ulike aktørar i forskningssystemet har forståing for slike spenningar og dialog om korleis me kan fremja openheit og akademisk fridom, og samtidig vareta tryggingsomsyn. FEK vil også framover bidra i sentrale rammeverk for internasjonalt forskingssamarbeid, for å bidra til at forskningsetikken blir vareteken.

Evna som FEK har til å nå fastsette mål på kortare og lengre sikt, blir samla sett vurdert som god.

VI. Årsrekneskap

Stadfesting

Årsrekneskapen er avlagt i samsvar med føresegnene om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 frå Finansdepartementet og krav frå Kunnskapsdepartementet i verksemds- og økonomiinstruksen for Dei nasjonale forskningsetiske komiteane (FEK). Me meiner at rekneskapen gir eit dekkjande bilete av dei disponible løyvingane, dei rekneskapsførte utgiftene, inntektene, egedelane og gjelda til FEK.

Prinsippmerknad er lagd ved årsrekneskapen.

Rekneskapen til Dei nasjonale forskningsetiske komiteane blir revidert av Riksrevisjonen.

Oppdatert rapporteringspakke per 31.12.2022 for bruttobudsjetterte verksemder som fører rekneskapen etter kontantprinsippet

Datoen i rapporteringspakken er oppdaterte til 31.12.2022. Denne rapporteringspakken er tilpassa bruttobudsjetterte verksemder som fører rekneskapen etter kontantprinsippet.

Endringar i rapporteringspakke per 31.12.2022

Bevilgningsrapportering

I løyvingrapporteringa er det lagt til tilleggskolonnar for verksemder som har gitt belastningsfullmakt på inntektskapittel. Desse tilleggskolonnnane skal utelatast når det ikkje er gitt slik belastningsfullmakt.

Artskontorrapportering

Enkelte overskrifter som ikkje inneheld beløp kan fjernast dersom dei ikkje er aktuelle for verksemda, desse er markerte med •. Oppstillinga av artskontorrapporteringa skal supplerast med fleire overskrifter og rekneskapsliner dersom det er nødvendig for å gi eit dekkjande bilete av dei rapporterte utgiftene for verksemdene og inntekter.

Ved bruk av supplerande overskrifter i oppstilling av artskontorrapporteringa skal dette gjerast greie for i prinsippnoten til oppstillinga.

Note 2 Utbetalingar til løn

Tekstlig omtale av pensjonskostnader er endra som følgje av at alle statlege verksemder frå 1. Januar 2022 skal betala ein verksemdsspesifikk hendingsbasert arbeidsgivardel som del av pensjonspremien.

Note 6 Driftsinntekter kravd inn på vegner av anna statleg verksemd

For verksemder som krev inn driftsinntekter på vegner av anna statleg verksemd må note 6 Driftsinntekter kravd inn på vegner av anna statleg verksemd blir fylte ut.

Rettleiing til utfylling

Årsrekneskapen skal visa rekneskapstal for heile verksemda samla.

Årsregnskapet skal gi eit dekkjande bilete av dei disponible løyvingane for verksemda og av rekneskapsførte utgifter, inntekter, eigedelar og gjeld. Kravet om å gi eit dekkjande blide inneber at det kan vera nødvendig å gi tilleggsinformasjon utover det som følgjer av føresegnene, slik at all relevant informasjon om dei disponible løyvingane for verksemda og rekneskapsførte utgifter, inntekter, eigedelar og gjeld, kjem fram av årsrekneskapen.

Verksemda må vurdera om det er behov for ytterlegare å spesifisera rekneskapslinjer, lækja til notar eller gi annan tilleggsinformasjon for at årsrekneskapen skal gi eit dekkjande bilete.

Løyvingsrapportering med notar

Oppstilling av løyvingsrapportering følgjer oppstillingsplan i vedlegg 1A til rundskriv R-115 Utarbeidelse og avlegging av statlege verksemders årsrekneskap.

Det skal utarbeidast note A Forklaring av samla tildeling og note B Forklaring til brukte fullmakter og berekning av mogleg overførbart beløp til neste år til løyvingsrapporteringa. Det er høve til å tilpassa notane for å gi utfyllande informasjon. Det er gitt nærare rettleiing til utarbeiding av note A og B på DFØs nettsider Årsregnskap - DFØ (dfo.no).

Artskontorrapportering med notar

Oppstilling av artskontorrapportering følgjer oppstillingsplan 1 vedlegg 2 til rundskriv R-115 Utarbeidelse og avlegging av statlege verksemders årsrekneskap. Rekneskapslinjer i artskontorrapporteringa som ikkje inneheld beløp kan slett, men alle overskrifter må behaldast.

Verksemdar som fører rekneskapen etter kontantprinsippet, skal utarbeida notar til artskontorrapporteringa. Følgjande notar skal som hovudregel blir utarbeidd:

- innbetalingar frå drift
- utbetalingar til løn
- andre utbetalingar til drift
- utbetaling til investeringar
- innkrevjingsverksemd og andre overføringar til staten tilskotsforvaltning og andre overføringar frå staten
- samanheng mellom avrekning med statskassa og mellomverande med statskassa

Det er gitt nærare rettleiing til utarbeiding av nota samanheng mellom avrekning med statskassa og mellomverande med statskassa på DFØs nettsider Årsregnskap - DFØ (dfo.no). I nota for utbetalingar til løn kan det vera aktuelt for verksemdar som er lønskunde av DFØ og som er ramma av omlegginga av utbetalingsløyvinga i DFØ for overtid, reisetid og timeløn å kommentera dette dersom det gir vesentlege utslag i utbetalingane til løn samanlikna med fjorårets i år utbetalingar til løn.

Notane skal knytast til dei aktuelle rekneskapslinjene i oppstillinga og nummererast fortløpande.

Verksemda kan la vere å utarbeida notar dersom dei aktuelle rekneskapslinjene i oppstillinga

ikkje inneheld beløp. Noteliner som ikkje inneheld beløp kan slett. Ei tilråding til korleis notane kan presenterast finnar du i denne rapporteringsmalen. Det er høve til å gjera endringar i kvar enkelt note for å auka detaljeringsgrada og tilpassa innhaldet til verksemda.

Virksomhet: De nasjonale forskningssetiske komiteene

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2022

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling**	Regnskap 2022	Merutgift (-) og Postert på avgitte belastningsfullmakter*	Avvik fra tildeling
0284	De nasjonale forskningssetiske komiteene	01	Driftsutgifter		21 052 000	19 093 117	1 958 883	
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Nettoordning MVA i staten		0	578 208		
	Sum utgiftsført				21 052 000	19 671 325		
	Inntektskapittel							
	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling**	Regnskap 2022	Merinntekt og Postert på avgitte belastningsfullmakter*	Avvik fra tildeling
5309	Tilfeldige inntekter	29	Tilfeldige inntekter		0	15 235		
5700	Folketrygdens inntekter	72	Folketrygden - arbeidsgiveravgift		0	1 659 745		
	Sum inntektsført				0	1 674 980		
	Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					17 996 345		
	Kapitalkontoer							
60093601	Norges Bank KK /Innbetalinger					2 033 525		
60093602	Norges Bank KK/utbetalinger					-19 629 457		
702963	Endring i mellomværende med statskassen					-400 412		
	Sum rapportert					0		
	Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				2022	2021	Endring	
xxxxxx					0	0	0	
702963	Mellomværende med statskassen				-1.149 590	-749 178	-400 412	

*Merk at tilleggskolonnene er kun aktuelle for virksomheter som har avgitt belastningsfullmakt på inntektskapittel. Tilleggskolonnene skal utelates når det ikke er gitt slik belastningsfullmakt. Skraverte felt skal ikke fylles inn.

** Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapittel og inntektskapittel). Se note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år for nærmere forklaring.

Virksomhet: De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
28 401	984 000	20 068 000	21 052 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindre utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Ondisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
28 401		1 958 883		1 958 883				1 958 883	1 052 600	1 052 600
xxxx21				0				0	[5% av årets tildeling i note A]	
xxxx21	"kan nyttes under post 01"			0				0	[5% av årets tildeling i note A]	
xxxx45	"kan overføres"			0				0		
xxxx45				0				0		
xxxx70				0				0	[Sum årets og fjorårets tildeling]	
xxxx75	"overslagsbevilgning"			0				Ikke aktuell		
				0				Ikke aktuell		

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av brukte bevilgninger.

Opplysninger om avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler*

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt ()	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
3xxxx			0
xxxxxx			0
xxxxxx			0

* Denne delen skal kun fylles ut og presenteres av virksomheter som har avgitt belastningsfullmakter på inntektskapitler.

Forklaring til bruk av budsjetfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter (gjelder for både utgiftskapitler og inntektskapitler)

Stikkordet «kan overføres»

Stikkordet «kan betyttes under»

Stikkordet «overslagsbevilgning»

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre på utgiftskapitler og inntektsført av andre på inntektskapitler)

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Innsparing i regnskapsåret som følge av bruk av fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Virksomhet: De nasjonale forskningsetiske komiteene

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2022

	Note	2022	2021
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
370-374 Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
340-349 Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
300-330;360-364 Salgs- og leieinntekter	1	0	0
367;380;782 Andre inntekter	1	0	0
Sum inntekter fra drift		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
500-557;570-599 Utbetalinger til lønn	2	13 409 608	14 122 375
400-454;610-780;783-787 Andre utbetalinger til drift	3	6 181 285	3 917 277
Sum utbetalinger til drift		19 590 893	18 039 652
Netto rapporterte driftsutgifter		19 590 893	18 039 652
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
800-809 Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
Sum investerings- og finansinntekter		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
100-129;470-499 Utbetaling til investeringer	5	-497 776	321 887
130-136 Utbetaling til kjøp av aksjer	5, 9 del B	0	0
815-819 Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
Sum investerings- og finansutgifter		-497 776	321 887
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		-497 776	321 887
Driftsinntekter krevd inn på vegne av andre statlige virksomheter*			
Gebyrinntekt krevd inn på vegne av andre statlige virksomheter	6	0	0
Sum driftsinntekter krevd inn på vegne av andre statlige virksomheter		0	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten*			
821-848 Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	7	0	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten*			
851-878 Utbetalinger av tilskudd og stønader	8	0	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler **			
1985 Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		15 235	14 724
1986 Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		1 659 745	1 739 431
1987 Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		578 208	612 663
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		-1 096 773	-1 141 492
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		17 996 345	17 220 048
Oversikt over mellomværende med statskassen ***			
Elendeler og gjeld		2022	2021
154 Fordringer på ansatte		0	0
190 Kontanter		0	0
191-192 Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
260-262;264-265;269 Skyldig skattetrekk og andre trekk		-724 951	-749 178
270-274;277;279 Skyldige offentlige avgifter		0	0
263;281-282 Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse****		-424 639	0
290 Mottatte forskuddsbetalinger		0	0
293 Lønn (negativt netto, for mye utbetalt lønn m.m)		0	0
280 Differanser på bank og uidentifiserte inntekter		0	0
Sum mellomværende med statskassen	9	-1 149 590	-749 178

De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2022	31.12.2021
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	0	0

De nasjonale forskningsetiske komiteene

KONTI: **Note 2 Utbetalinger til lønn**

	31.12.2022	31.12.2021
500-516;518-519 Lønn	8 935 050	9 052 927
540-541 Arbeidsgiveravgift	1 659 745	1 739 431
542;544 Pensjonsutgifter*	829 903	1 075 740
57*;58* Sykepenger og andre refusjoner (-)	-483 146	-175 654
530-539;549-557 Andre ytelser	2 468 056	2 429 931
Sum utbetalinger til lønn	13 409 608	14 122 375

Antall utførte årsverk:

10

11

* Pensjoner utgiftføres i artskontorrapporteringen. Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2022 9,2 prosent (arbeidsgiverandel av pensjonspremien/pensjonsgrunnlaget i 2022 rapportert til SPK). Sett inn teksten i ett av de to avsnittene nedenfor om 2021:

For virksomheter som i 2021 benyttet en forenklet modell for premiebetalning

For regnskapsåret 2021 benyttet virksomheten en forenklet modell for premiebetalning, noe som innebar betaling av en fast premiesats for arbeidsgiverandelen på 12 prosent.

De nasjonale forskningsetiske komiteene

KONTI: Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2022	31.12.2021
630-631 Husleie	2 049 941	1 117 998
660-662 Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
663 Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
632-639 Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	110 858	128 805
664-669 Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	0
650-659 Mindre utstyrsanskaffelser	68 844	79 797
640-649 Leie av maskiner, inventar og lignende	87 370	309 720
670-673 Kjøp av konsulent tjenester	322 201	266 827
674-679 Kjøp av andre fremmede tjenester	547 125	645 666
710-719 Reiser og diett	383 778	176 166
1*;62*;68*;69*;70*;720-780;783-787 Øvrige driftsutgifter	2 611 169	1 192 299
Sum andre utbetalinger til drift	6 181 285	3 917 277

De nasjonale forskningsetiske komiteene

KONTI: **Note 4 Finansiinntekter og finansutgifter**

	31.12.2022	31.12.2021
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
805 Renteinntekter	0	0
806 Valutagevinst	0	0
809 Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
815 Renteutgifter	0	0
816 Valutatap	0	0
819 Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2022	31.12.2021
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	91 753	108 219
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	-589 529	213 668
Sum utbetaling til investeringer	-497 776	321 887

	31.12.2022	31.12.2021
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

De nasjonale forskningsetiske komiteene

	31.12.2022	31.12.2021
Note 6 Driftsinntekter krevd inn på vegne av andre statlige virksomheter		
Sum driftsinntekter krevd inn på vegne av andre statlige virksomheter	0	0

De nasjonale forskningsetiske komiteene

[Innholdsfortegnelse](#)

Note 7 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2022	31.12.2021
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 8 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

31.12.2022 31.12.2021

Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 0 0

De nasjonale forskningssettske komiteene

NOTAT Del A Forsyflan mellom avregning med statskassen og mellomvarende med statskassen

	31.12.2022	31.12.2022	31.12.2022
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av bokført mellomvarende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omlopsmidler			
Kundefordringer	638 731	0	638 731
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	638 731	0	638 731
Lønskuldig gjeld			
Annen lønskuldig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kontaklig gjeld			
Leverandørgjeld	-1 427 587	0	-1 427 587
Skyldig skattevekt	-724 951	-724 951	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kontaklig gjeld	0	-424 639	424 639
Sum	-2 152 538	-1 149 590	-1 002 948
Sum	-1 513 806	-1 149 590	-364 216

* Virksomheter som eller finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fylles også ut note 9 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

Aktyer	Everssdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmesandell	Årets resultat i selskapet	Balansført egenkapital i selskapet	Balansført verdi i regnskap*
Selskap 1							
Selskap 2							
Selskap 3							

Balansført verdi 31.12.2022

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balansført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.